

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Podsekretarz Stanu
Miłosz Motyka

DOZE-I.050.1.2025.MG
3592843.14295448.11518088
Warszawa, 31-01-2025

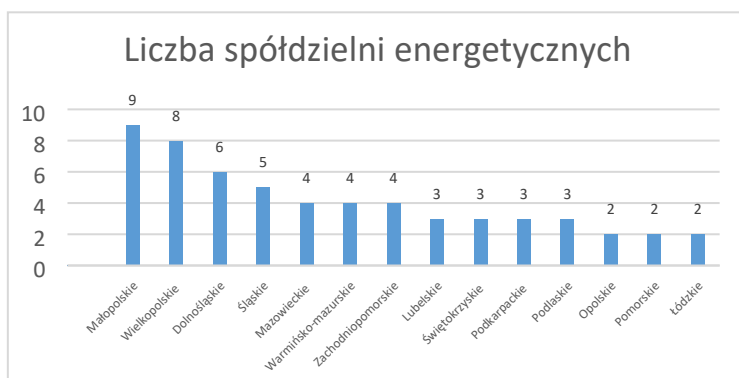
Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na **interpelację** Panów Posłów Tomasza Piotra Nowaka i Krzysztofa Gadowskiego w sprawie rozwoju w Polsce „wspólnot energetycznych” opartych na OZE oraz barier uniemożliwiających ich dynamiczny rozwój (K10INT7309), przekazuję poniższe odpowiedzi na pytania, opracowane na podstawie wkładu otrzymanego z Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

- Jaki jest obecny stan rozwoju spółdzielni energetycznych w Polsce? Proszę o przedstawienie aktualnych danych dotyczących liczby zarejestrowanych spółdzielni energetycznych, ich rozmieszczenia oraz łącznej mocy zainstalowanych instalacji odnawialnych źródeł energii.**

Zgodnie z art. 38f ust. 3 ustawy z dnia 20 lutego 2015 roku o odnawialnych źródłach energii (Dz.U. 2024 poz. 1361 z późn. zm.), dalej „ustawa OZE”, organem odpowiedzialnym za prowadzenie wykazu spółdzielni energetycznych jest Dyrektor Generalny Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (KOWR). Według danych na dzień 29.01.2025 r. wpis do wykazu uzyskało 60 spółdzielni energetycznych. Ich rozmieszczenie w poszczególnych województwach przedstawia poniższy wykres.

Wykaz spółdzielni energetycznych dostępny jest pod adresem: <https://www.gov.pl/web/kowr/wykaz-spoldzielni-energetycznych>.

Spółdzielnie znajdujące się w wykazie posiadają 276 instalacji OZE o łącznej mocy 15,91 MWe, w tym:

- 275 instalacji fotowoltaicznych o łącznej mocy zainstalowanej 15,25 MWe,
- 1 elektrownia wiatrowa o mocy zainstalowanej 0,66 MWe.

2. Jakie kroki podjęto w celu promowania i wspierania tworzenia nowych spółdzielni energetycznych? Czy przewiduje się dalsze zmiany legislacyjne lub dodatkowe programy wsparcia finansowego?

Celem Ministerstwa Klimatu i Środowiska jest przyspieszenie transformacji energetycznej kraju poprzez wdrażanie regulacji prawnych mających wpływ na rozwój spółdzielni energetycznych.

Procedury dotyczące zakładania i funkcjonowania spółdzielni energetycznych zostały określone w:

- 1) art. 2 ust. 33a, art. 38c – 38o ustawy OZE w zakresie spółdzielni energetycznych,
- 2) art. 7 ust. 8¹⁴ ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku – Prawo energetyczne (Dz.U. 2024 poz. 266), dalej: ustawa PE w odniesieniu do spółdzielni energetycznych.

Przed wszystkim należy podkreślić, że spółdzielnie energetyczne korzystają z różnego rodzaju preferencji, które mają duży wpływ na rozwój ich współpracy w zakresie produkcji energii z OZE na poziomie lokalnym, z wykorzystaniem istniejących lokalnie zasobów OZE, takich jak:

- systemu rozliczeń na podstawie opustów,
- zwolnienia z części opłat dystrybucyjnych,
- zwolnienia z podatku akcyzowego, gdy moc wszystkich instalacji w ramach spółdzielni energetycznej nie przekracza 1 MW,
- braku konieczności odliczania pomocy publicznej w przypadku pozyskania wsparcia inwestycyjnego ze środków publicznych.

Ponadto ustawą z dnia 17 sierpnia 2023 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023 poz. 1732), wprowadzono dodatkowe ułatwienia dla spółdzielni energetycznych, które zaowocowały znaczącym wzrostem zainteresowania tą formą współpracy, do których należą:

- zniesienie możliwości odmowy wydania warunków przyłączenia instalacji odnawialnego źródła energii, która będzie wytwarzać energię elektryczną w ramach spółdzielni energetycznej, po spełnieniu określonych warunków,
- likwidacja limitu 1000 członków spółdzielni energetycznej,
- zmniejszenie z 70% do 40% wymogu pokrycia zapotrzebowania energetycznego przez instalacje OZE w ramach spółdzielni energetycznej dla spółdzielni, które zarejestrują się w KOWR do końca 2025 r.,
- umożliwienie jednostkom doradztwa rolniczego aktywnego udziału w spółdzielniach energetycznych,
- doprecyzowanie zakresu działalności spółdzielni rolników w celu umożliwienia im działania w ramach spółdzielni energetycznych,
- doprecyzowanie kwestii umów zawieranych przez sprzedawcę energii z poszczególnymi członkami spółdzielni energetycznej, a także z operatorem systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego,
- doprecyzowanie zasad rozliczeń pomiędzy spółdzielnią energetyczną, a sprzedawcą,
- doprecyzowanie zapisów dotyczących definicji, zakresu i obszaru działania spółdzielni energetycznych.

Obecnie prowadzone są prace związane między innymi z:

- 1) Projektem nowelizacji ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych oraz niektórych innych ustaw (UD89). Projekt ten ma na celu dokonanie dalszych zmian w przepisach dedykowanych dla spółdzielni

energetycznych, które mają na celu niwelowanie barier w ich rozwoju, a także tworzenie optymalnych warunków do ich rozwoju w Polsce. Proponowane zmiany obejmują:

- umożliwienie JST lub innym podmiotom użyteczności publicznej, prowadzenia działalności gospodarczej polegającej na sprzedaży okresowych nadwyżek energii w celu ułatwienia wzajemnych rozliczeń z innymi podmiotami należącymi do spółdzielni energetycznej;
- zmniejszenie obciążeń administracyjnych dla spółdzielni energetycznych w zakresie przekazywania sprawozdań rocznych do KOWR;
- doprecyzowanie, które przepisy stosuje się do procesów zakładania, rejestracji, przystępowania członków, włączania punktów poboru energii do spółdzielni energetycznej, a także do późniejszego zarządzania energią elektryczną, jak również biogazem, biogazem rolniczym, biometanem i ciepłem, poprzez ich bilansowanie, rozliczanie, zakup i dostarczanie, pomiędzy sprzedawcą, spółdzielnią energetyczną i poszczególnymi członkami, a także doprecyzowanie trybu i kolejności postępowania spółdzielni oraz spółdzielni energetycznych w odniesieniu do zawieranych umów ze sprzedawcą oraz rejestracji w wykazie KOWR.

Informacje o przebiegu prac nad ww. projektem ustawy są dostępne pod linkiem <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12389803>.

- 2) Transpozycją Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2023/2413 z dnia 18 października 2023 r. zmieniającej dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001, rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 i dyrektywę 98/70/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do promowania energii ze źródeł odnawialnych oraz uchylającej dyrektywę Rady (UE) 2015/652 do polskiego porządku prawnego. Rewizja Dyrektywy RED II wprowadza istotne zmiany w kontekście energii odnawialnej między innymi dotyczące społeczności energetycznych. Dyrektywa opiera się na wzmocnieniu współpracy społeczności w projektach lokalnych. Umożliwia zachęcanie lokalnych i regionalnych organów administracyjnych do uwzględniania miejscowej społeczności w zakresie energii odnawialnej w planach operatorów dotyczących zakresu rozwoju infrastruktury sieciowej. Wprowadza uproszczone procesy rejestracji i zmniejszone opłaty rejestracyjne dla małych instalacji o mocy poniżej 50 kW dla społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej. Dodatkowo w dyrektywie 2023/2413 uwzględniono efektywny udział społeczności energetycznych w zakresie energii odnawialnej w odniesieniu do wykorzystania ciepła i chłodu w ciepłownictwie i chłodnictwie.
3. ***Jakie bariery identyfikuje Ministerstwo jako kluczowe dla rozwoju spółdzielni energetycznych? Proszę o wskazanie konkretnych problemów, takich jak: brak odpowiedniej infrastruktury, trudności w uzyskaniu zezwoleń, kwestie finansowe czy regulacyjne.***

Aktualnie główne bariery w rozwoju spółdzielni energetycznych występują w obszarze regulacyjnym, dlatego w ramach prac nad projektem ustawy o zmianie ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych oraz niektórych innych ustaw (UD89), zaproponowano wyżej wymienione zmiany.

4. Jak Polska planuje wykorzystać środki unijne na rozwój spółdzielni energetycznych? Czy Ministerstwo Klimatu i Środowiska przewiduje priorytetowe traktowanie tego obszaru w ramach polityki energetycznej do roku 2040?

Planując i realizując inwestycje w zakresie OZE, społeczności energetyczne, w tym spółdzielnie energetyczne mogły/mogą ubiegać się o wsparcie w ramach poniższych programów.

Program KPO – reforma B2.2.2/G1.1.2 Instalacje OZE realizowane przez społeczności energetyczne.

Jego celem jest rozwój lokalnych odnawialnych źródeł energii realizowanych przez społeczności energetyczne (w tym klastry energii, spółdzielnie energetyczne oraz inne społeczności energetyczne wynikające z wdrożenia Dyrektywy RED II), grupowo działających prosumentów (prosument zbiorowy i wirtualny) ze szczególnym uwzględnieniem roli JST (w szczególności gminy i związki gmin) tworzących tego typu lokalne społeczności energetyczne.

Program powinien przyczynić się do bardziej zrównoważonego rozwoju energetyki odnawialnej na szczeblu lokalnym, w szczególności lepszego planowania rozwoju OZE oraz dostosowania tego procesu do lokalnych uwarunkowań oraz potrzeb. Program będzie realizowany do połowy 2026 r. a jego zasadniczym elementem jest wsparcie przedinwestycyjne istniejących społeczności energetycznych, jak i podmiotów mających zamiar powołać takie społeczności. W ramach programu przewidziano również wsparcie działań inwestycyjnych o charakterze demonstracyjnym. Dodatkowo, w celu lepszego skoordynowania całego procesu przewidziano realizację działań wspierających na szczeblu centralnym, w tym wsparcie administracyjne realizacji programu oraz wnioskodawców i ostatecznych odbiorców wsparcia.

W ramach budżetu przewidziano łączną kwotę ok. 845 mln zł, w tym na wsparcie przedinwestycyjne (310,3 mln zł), inwestycyjne (528 mln zł) oraz centralne (6,6 mln zł).

Więcej informacji znajduje się na stronie www.spolecznoscienergetyczne.gov.pl

Program „Energia dla wsi”

Celem programu jest wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie gmin wiejskich i miejsko-wiejskich. W ramach wniosków o dotację można ubiegać się o dofinansowanie inwestycji dotyczących budowy: elektrowni wodnych, instalacji wytwarzania energii z biogazu rolniczego w warunkach wysokosprawnej kogeneracji, oraz magazynów energii. W ramach wniosków o pożyczkę można ubiegać się o inwestycje dotyczące budowy: elektrowni wodnych, instalacji wytwarzania energii z biogazu rolniczego w warunkach wysokosprawnej kogeneracji, instalacji wiatrowych oraz instalacji fotowoltaicznych. Warunkiem udzielenia wsparcia na magazyn energii jest zintegrowanie go ze źródłem energii, które będzie realizowane równolegle w ramach inwestycji. Inwestycja nie może być rozpoczęta przed dniem złożenia wniosków o dofinansowanie. W przypadku, gdy dofinansowanie stanowi pomoc publiczną, jest ono udzielane jako pomoc horyzontalna na OZE. Beneficjentami programu są rolnicy, spółdzielnie energetyczne lub/ i jej członkowie, będący przedsiębiorcami oraz powstające spółdzielnie energetyczne.

Budżet na realizację celu programu wynosił pierwotnie do 1 000 000 tys. zł. w tym:

- dla zwrotnych form dofinansowania – do 515 000 tys. zł.;
- dla bezzwrotnych form dofinansowania – do 485 000 tys. zł.

W zależności od rodzaju instalacji OZE wsparcie może zostać udzielone w formie dotacji do 20 mln zł lub pożyczki do 25 mln zł. Intensywność wsparcia wynosi w przypadku

dotacji do 65% kosztów kwalifikowanych, w przypadku pożyczki do 100% kosztów kwalifikowanych. Okres realizacji programu obejmuje lata 2023-2030.

W wyniku przeprowadzonego pierwszego naboru złożono wnioski na kwotę stanowiącą 200% alokacji programu. Największym zainteresowaniem w ramach programu cieszyły się biogazownie (stanowiły ok. 90% złożonych wniosków). Z uwagi na bardzo duże zainteresowanie programem, uzyskano zgodę Europejskiego Banku Inwestycyjnego na zwiększenie budżetu programu z 1 mld zł do 3 mld zł (w ramach środków VIII edycji Funduszu Modernizacyjnego). Drugi nabór wniosków rozpocznie się 3 lutego 2025 r. i potrwa do 19 grudnia 2025 r. lub do wyczerpania środków.

Więcej informacji na stronie: <https://www.gov.pl/web/nfosigw/energia-dla-wsi>

Projekt RENALDO

W latach 2020-2023 w ramach Programu Wspierania Reform Strukturalnych realizowany był projekt „Rozwój obszarów wiejskich poprzez odnawialne źródła energii - Renew(able) your Region” (RENALDO). Program ten miał na celu udzielenie wsparcia eksperckiego w celu założenia pierwszych pilotażowych spółdzielni energetycznych w Polsce.

Efektami projektu RENALDO są m.in. wiedza i praktyczne doświadczenia z zakładania spółdzielni energetycznych, materiały edukacyjne, w tym poradnik „Jak założyć i prowadzić Spółdzielnię Energetyczną?” oraz kalkulator do wyliczeń techniczno-finansowych, które dostępne są na stronie internetowej Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa. W ramach projektu zidentyfikowano główne bariery w rozwoju spółdzielni energetycznych, które uwzględniono w pracach legislacyjnych. Wymiernym efektem tego projektu jest widoczne przyspieszenie rozwoju nowych spółdzielni energetycznych. Należy podkreślić, że w momencie uruchamiania projektu była tylko jedna spółdzielnia energetyczna.

Współpraca w ramach projektu RENALDO przyczyniła się również do utworzenia Ogólnopolskiego Forum Spółdzielni Energetycznych. Forum to cykliczne spotkania, które służą wymianie doświadczeń w gronie ekspertów oraz zainteresowanych tym tematem osób. Ponadto jest to forum służące dyskusji nad potrzebą kolejnych działań, w tym legislacyjnych, usprawniających działanie spółdzielni energetycznych.

Krajowy planu na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030

Obecnie trwają prace nad aktualizacją **Krajowego planu na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030**. 15 listopada 2024 r. zakończyły się jego konsultacje publiczne.

Dokument zawiera dedykowane zapisy dot. zakładanego rozwoju społeczności energetycznych (Obszar 4.4. *Rozwój energetyki rozproszonej*, Cel. 4.4.2. *Rozwój i integracja energetycznych społeczności lokalnych*).

W dokumencie podkreślono, że popularyzacja rozproszonej produkcji energii w instalacjach prosumenckich, w klastrach energii, społecznościach energetycznych, czy w pobliżu zakładów przemysłowych będzie powodować, że źródła te będą rozwijać się w dużej mierze niezależnie od pomocy publicznej.

Całość dokumentu jest dostępna pod linkiem:

<https://www.gov.pl/web/klimat/projekt-krajowego-planu-w-dziedzinie-energii-i-klimatu-do-2030-r--wersja-do-konsultacji-publicznych-z-102024-r>

5. Jakie działania są podejmowane w celu edukacji i informowania społeczeństwa na temat korzyści wynikających z tworzenia spółdzielni energetycznych? Czy istnieje strategia promocyjna obejmująca lokalne wspólnoty, samorządy czy inwestorów prywatnych?

Ogromne znaczenie dla dynamicznego rozwoju lokalnych wspólnot energetycznych mają jednostki samorządu terytorialnego i instytucje wspierające, które aktywnie uczestniczą w procesie edukacji i doradztwa lokalnej społeczności. W tym miejscu należy szczególnie podkreślić rolę KOWR, który służy wsparciem tworzenia lokalnych wspólnot energetycznych na obszarach wiejskich.

KOWR regularnie organizuje szkolenia dotyczące zakładania i funkcjonowania spółdzielni energetycznych, w których dotychczas wzięło udział ponad 1600 osób. Zapis szkolenia jest również dostępny na stronie internetowej KOWR.

Dodatkowo na kanale KOWR w serwisie YouTube opublikowano filmy animowane dotyczące funkcjonowania spółdzielni energetycznych. Ponadto Telewizja Polska S.A. we współpracy z KOWR zrealizowała Magazyn Rolniczy dotyczący spółdzielni energetycznych (emisja 17.04.2023 r.).

W odniesieniu do spółdzielni energetycznych został także opracowany *Podręcznik Jak założyć i prowadzić Spółdzielnię Energetyczną?*, skierowany do wszystkich zainteresowanych założeniem i prowadzeniem spółdzielni energetycznej, w którym omówiono aspekty związane z założeniem i działalnością operacyjną spółdzielni energetycznej. Publikacja zawiera także niezbędne dokumenty wraz z objaśnieniami do wykorzystania w procesie tworzenia lokalnej spółdzielni energetycznej.

Podręcznik jest dostępny pod linkiem <https://www.gov.pl/web/kowr/podrecznik-renaldo-pn-jak-zalozyc-i-prowadzic-spoldzielnie-energetyczna>.

Ponadto oprócz wyżej wymienionych form wsparcia na stronach internetowych KOWR, poza ww. podręcznikiem, znajdują się:

- kalkulator umożliwiający oszacowanie bilansu energetycznego i korzyści z założenia spółdzielni energetycznych,
- webinar z zakresu zakładania spółdzielni energetycznych,
- materiały animowane o ww. tematyce,
- broszury i materiały informacyjne opisujące m.in. dobre praktyki, wyzwania i bariery w zakładaniu i funkcjonowaniu spółdzielni energetycznych.

Ponadto na bieżąco prowadzona jest współpraca z Krajową Radą Spółdzielczą oraz różnymi stowarzyszeniami w celu jak najszerszego przekazywania informacji w zakresie działalności spółdzielni energetycznych.

Z wyrazami szacunku

Miłosz Motyka
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości: Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM